

Alia Trabucco Zerán

Katil Kadınlar

Türkçesi: Dilara Anıl Özgen

İçindekiler

Önsöz	11
“Kalbi için bir ölüm” CORINA ROJAS	21
“Öfkenin etkisi altında” ROSA FAÜNDEZ	59
“Sessizliğe yaklaşmak” MARÍA CAROLINA GEEL	93
“Ailenin bir parçası” MARÍA TERESA ALFARO	133
Sonsöz: Cezalandırma Tiyatrosu	169
Teşekkür	177
Notlar	179
Görsellere Ait Kaynakça	187
Kaynakça	191

Önsöz

Kanunsuzlar

“Katil kadınlar,” diyorum bana bu kitabın konusunu her sorduklarında. “Katil kadınların vakalarını araştırıyorum.” Her seferinde, inatçı bir senaryo gibi, aynı sahne yaşanıyor gözlerimin önünde. Kadını erkeği kaşını çatıp acıklı bir ifadeyle bana bakıyor ve kafalarını yukarı aşağı sallayıp Latin Amerika’da böylesine ivedi, böylesine korkunç, böylesine yaygın bir sorunu ele alma kararımı onaylıyorlar. Sonra sıra bana geliyor. Kelime kelime gidip yanlış anladıkları noktayı düzeltmem gerekiyor ve gösterdikleri anlayışın hoşnutsuzluğa ve kuşkuya dönüşmesini izliyorum. “Katil kadınlar” dediğimde söylediğimi duymak yerine, tuhaf bir dil sürçmesi yaşanmışçasına çoğu kişi tam tersini anlıyordu: “katledilen kadınlar.”¹

Şaşkınlığımı üstümden attıktan sonra, bu yanlış anlaşılma önemli bir şeyin farkına varmamı sağladı: bir kadının öldüğünü düşünmek, bir kadının öldürdüğünü düşünmekten çok daha kolaydı. “Şiddet kullanan kadın” ya da “katil kadın” demişim fark etmiyordu karşımdaki için, aynı hata, işitsel olmaktan ziyade kültürel olan o hata, zihinlerdeki rahatsız edici silahlı kadın imajını silmeyi ve yerine toprağın altında, savunmasız bir kadın resmi çizmeyi başarıyordu. “Kadın” ve “katil” sözcükleri zıt anlamlıydı, birlikte kullanıldıklarında iştirilmesi, tahayyül edilmesi imkânsız bir şeye dönüşüyor ve tuhaf bir sağırlığa neden oluyordu; hatta iş, cadıların, Medea’ların, vampirlerin, *femme fatale*’lerin yer aldığı korkunç fantezilere kadar varıyordu.

1 İspanyolcada sözcüklerin eril ve dişil olmak üzere iki hali vardır. “*Asesina*” sözcüğü de “kadın katil” anlamını taşır, “*asesinada*” ise “öldürülen, katledilen kadın” anlamına gelir. Türkçede bu durumu tam manasıyla karşılayacak bir sözcük olmadığından, çeviride “katil” ve “katledilen” sözcükleri ile bu benzerlik yaratılmaya çalışılmıştır. (ç.n.)

Söz konusu kelimeler “katil erkek” olduğunda bu “dil sürçmesi” hiç yaşanmıyor elbette, olayın kulak sağlığıyla da pek ilgisi yok. Görünmez toplumsal cinsiyet kanunları arkadan arkadan işliyor ve şiddet senaryosunu hep aynı yere yönlendiriyor. Öldüren bir erkek olduğunda, erkekliği konusunda asla şüpheye düşülmüyor; neden veya kimi öldürdüğünün, kullandığı silahın ya da içinde bulunduğu şartların hiçbir önemi yok. Erkeğin şiddet içeren bir davranışta bulunması, hep bir ihtimal dahilinde ve hatta onun *gerçek bir erkek* olma statüsünü teyit eden bir şey bu. Ancak bir kadın katil olduğunda, iki şeye göre kanunsuz bir şey yapmış olur: ceza kanununa göre ve kadın olmayı düzenleyen kültürel kanunlara göre. Bu çifte suç, otoriteye bu iki misli karşı geliş, kulaklarda malum kısa devrenin yaşanmasının asıl sebebi. Şayet bu kitabı yazmak istiyorsam, sembol haline gelen kadın katillerin vakalarını gündeme getirmekse amacım, kadınların silah seslerinin yankısının duyulması için bazı kulakları eğitmem gerekecekti.

Fakat neden bu kitabı yazmak istiyordum? Beni toz tutmuş kayıtların arasında dolaşmaya ve karşımda korku ve şüphe dolu gözler bulmaya iten neydi? Bir salgın boyutuna ulaşan toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti kınamak üzere feminizmin sokaklara indiği şu dönemde, “neden şimdi kadın katiller hakkında yazmak istiyorum” sorusu hiç de basit bir soru değil. Bu kitabı yayınlamanın bir hata olduğunu düşünenler mutlaka olacaktır: daha yeni yeni toksik erkekliğin en büyük kurbanının kimler olduğuna dair kırılğan bir farkındalık yaratılmışken, konuyu gereksiz yere az rastlanır bir şeye çekmek... Kadınların sistematik olarak maruz kaldığı şiddet ile istisnai olaylar arasında hileli bir denklik arayacak okurlar da olacaktır. Bu tarz okurların amacına hizmet etmek gibi bir niyetim yok. Endişe verici ölçüde tekrar eden kadın cinayetlerini önemsizleştirmeyi veya feminist mücadelede bir silah olarak cinayeti teşvik etmeyi de amaçlamıyorum. Cinayet işleyen kadınlara ender rastlanıyor ve öyle de kalması daha iyi. Öyleyse neden suç işleyen kadınları odağıma alıyorum? Beni katil kadınlara çeken şey neydi?

Bir kitabın kıvılcımını ateşleyen dürtüye ulaşmak her zaman zordur. *Katil Kadınlar*’ı yazmaya başladığım zamanı düşündüğümde

uzakta bir yerde merak, dik başlılık, marazi bir ilgi, arzu ve isyan iç içe geçiyor. Bu karmaşaya bir önsezi ve bir de anekdot eşlik ediyor. Ben ilkinden söz etmekle başlayacağım işe. En baştan beri içimde yoluma ışık tutan bir şüphe vardı ama bunu ancak şimdi, dolambaçlı yolların sonuna geldiğimde teyit etmeyi başarabildim: *Kötü* kadınları hatırlamak da feminizme düşen bir görevdi. Silvia Federici'nin kazıklara bağlanan cadıları cehaletin alevleri arasından kurtarması gibi, haksız yere zulmedilmiş karakterleri kurtarmaktan bahsetmiyorum. Sara Ahmed'in ailece oturulan sofrada bir yandan en huzur kaçıran bir yandan da en gerekli üye olarak savunduğu oyunbozanlar da değil kastettiğim. Ben burada gerçek suçluları, suçunu itiraf etmiş katilleri, ıslah olmazlığın kıyısında duranları, fakat bir taraftan da kadın ve erkek duyguları yelpazesini açıp, erkekliğini artık şiddetle bağdaştırmayan erkeklerin ve insanlığını kaybetmeden öfkelerini dile getirebilen kadınların duygularını da içine alabilecek şekilde genişletebilmesi için feminizm açısından büyük öneme sahip o insanları anlatıyorum.

Mükemmel anne, örnek evlat, parmakla gösterilesi eş ve başarılı bir çalışan olması için kadınların üzerinde kurulan baskı sürdürülemez bir seviyeye ulaştı. Virginia Woolf'un evdeki meleği tepemizde uçuyor ve acımasız taleplerini evin hem içine hem dışına savuruyor. Günümüzde hayatta kalmanın yolu, onun bu isteklerine karşı direnç göstermek ve niyetini sorgulamaktan geçiyor. Neden kurban ve pasif, sessiz ve yardımsever tarafın biz olmamız gerektiğini mealeğ sormak zorundayız, kızgınlığımızı ve hayal kırıklıklarımızı ifade etmenin neresi kötü? Woolf namertçe onu öldürmemizi öneriyor. Ben de o melek ile katil kadınların el ele verebileceğini öne sürüyorum. Onun o dikkatli bakışlarının altında, birer kahraman olmayan kadınları, suçluları, hapse düşmüşleri ve hatta eline silah alıp yakın mesafeden tetiğe basan kadınları geri kazanmayı öneriyorum. Onun o can sıkıcı taleplerinin karşısına bir avuç katil kadını, o sıradışı kadınları, Simone de Beauvoir ya da Amanda Labarca'yla taban tabana zıt veya hayatları Flora Tristán ya da Mary Wollstonecraft'inkine hiç benzemeyen ancak görünmez bir giyotin gibi tepemizde duran beklentileri karşılamadığımızda ne olduğunu görmemizi sağlayan ka-

dınları kurtarmayı öneriyorum. İşledikleri suçlar endişe verici olsa da, kadın olmanın öteden beri gelen anlamını nasıl değiştirdiğini gözlemleyebileceğimiz ayrıcalıklı bir pencere açıyor bize. Çelişkileri ve başarısızlıkları, nadiren kadınların hissetmelerine izin verilen duyguların yansımaları görebildiğimiz opak bir ayna işlevi görüyor. İşte bu nedenle onları hatırlamak, eylemlerini ve yargılanma süreçlerini adım adım takip etmek, suç mahallerini yeniden canlandırmak feminizm için çok önemli. Kendi yansımamızı onlarda, onlarınkini kendimizde görmek ve korkmadan isimlerini söyleyebilmek de öyle: Corina Rojas, Rosa Faúndez, Carolina Geel ve Teresa Alfaro.

Bu dört kadına odaklanmamın pek çok sebebi var: hem çocukları hem de yetişkinleri hedef alan her olayda kullandıkları silahlar, suçlarının toplum üzerinde yarattığı etki, aldıkları şaşırtıcı hapis cezaları ve romanlara, şarkılara, şiirlere, tiyatro eserlerine ve filmlere esin kaynağı olmuş olmaları... Başka kadınları da ekleyebilirdim elbette. *Cani* filmiyle ölümsüzleşmiş Kuzey Amerikalı Aileen Wuornos ya da Valentine Penrose ve Alejandra Pizarnik'in yazıları sayesinde akıllara kazınan kanlı kontes Erzsébet Bathory gibi. Ya da daha 2000'lerin başında işlediği birden fazla cinayetle Şili'de "yeni Quintrala" lakabını alan María del Pilar Pérez gibi. Gayet tabii eleştirmen Alicia Muñoz'un "Şili'nin sapkın annesi" dediği ve babasını zehirlemekle, âşığını öldürtmekle, sömürge döneminde sayısız esire işkence etmek ve öldürmekle suçlanan şu eski Quintrala'yı, Catalina de los Ríos y Lisperguer'i de konu edinebilirdim. Fakat ben sıradan kadınlara kulak vermek istedim, profesyonellere, proleterlere, aristokratlara, evlere çalışmaya gidenlere... 20. yüzyıl Şili'sinde cinayet işleyen ama ülkenin dar sınırlarının ve vakaların ayrıntılarının ötesini irdelememi sağlayan kadınlara.